

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VII. Exploratur Origenis sententia de consitione Paradisi terrestris,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A sui Platonis Idea perpulerunt. Itaque genera & species Deo esse coeterna eatenus dixerit, quatenus Deus ab omni retro aëvo ea in mente habuit.

Vl. Verumtamen quantumvis hæc diserte videatur affirmasse Origenes, id tamen præmisit in Proemio librorum *ὁμοιόλογον*. Est præterea illud Ecclesiastica predicatione desinitum, quod mandus iste factus sit, & à certo tempore caperit, & pro ipsa sui corruptione solvendus. Quid tamen ante hanc mundum fuerit, aut quid post mundum erit, iam non pro manifesto multis innotuit: non enim evidenter de his in Ecclesiastica predicatione sermo profertur. Quorum rerum obscuritatem significari ait per alas illas quatuor Seraphimorum duorum, quæ Dei faciem ac pedes velabant. Unde existimari potest, quæcunque super hoc argumento conscripsit, velut meras conjecturas proposuisse, non tamquam dogmata asseverasse.

B Prætermittere vero minime decet illud Hieronymi è libr. i. in Epist. ad Tit. non longe ab initio: *Sex millia necdum nostri orbis impleantur anni, & quantas prius æternitates, quanta tempora, quantas sæculorum origines fuisse arbitrandum est, in quibus Angeli, Throni, Dominationes, ceteraque Virtutes seruerint Deo, & absque temporum vicibus, absque mensuris, Deo iubente, substituerint.* Materiam autem à Deo ante mundum creatam posuerunt Philo, Tatianus, Lactantius, & alij, ex qua mundum postea fabricaverit.

Vll. Multorum disputationibus ita celebrata est ea Origenis opinio, quæ Paradisi configurationem ad allegoricam expositionem detorquet, ut nostrum quoque postulare videatur examen. Arbitratus ille est Paradisum hunc qui terrestris vulgo dicitur, positum in tertio cælo fuisse; arbores vero, aliaque quibus velut terrestris quidam notatur locus, ac reliqua denique omnia allegorice explicavit: nam animas in cælo degentes, per Adamum & Evam in Paradiso creatos signari opinatus est; crimina quæ illic animæ admittunt, per vetiti mali esum; animarum exilium propter delicta, per expulsionem primorum parentum è Paradiso; terrenum corpus & mortale animabus impositum, per scortas tunicas, quibus Adamum & Evam Deus induit.

Id ipsi obijciunt Methodius apud Epiphanius Har. 64. cap. 47. & Photium Cod. 234, Eustathius De Engastrimycho, ipse Epiphanius capit. 4. ejusdem Hæreseos, & in Ancorato, cap. 54: quibus locis ostendunt opinionem suam firmasse Origenem hoc Pauli testimonio 2. Cor. 12. 2, 3, 4. ubi raptum se fuisse ait in tertium cælum, & in Paradisum; ex eoque collegisse idem esse Paradisum ac tertium cælum; quod negant Methodius &

D Epiphanius, Paradisum à tertio cælo distinguendum esse asserentes. *Quis audiat, inquit alibi Epiphanius, in tertio cælo donantem nobis Origenem Paradisum, & illum quem Scriptura commemorat, de terra ad cælestia transferentem, & omnes arbores, quæ scribuntur in Genesi, sic allegorice intelligentem, quod scilicet arbores Angelica fortitudines sunt, cum hoc veritas non recipiat? & postea: Sed dicit: Legimus quod S. Paulus raptus sit usque ad tertium cælum, & usque in Paradisum. Bene dicit: Quando ponit tertium cælum, & postea addit, Et in Paradisum; ostendit alibi esse cælum, & alibi Paradisum.* Atque id Iohanni Hierosolymitano objectum, minime ab ipso purgatum fuisse ait Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. qui & in caput 10. Danielis, *Lorum, inquit, deliramenta conticescant, qui umbras & imagines in veritate quaerentes, ipsam conantur evincere veritatem; ut flumina & arbores & Paradisum potent allegoria legibus se debere subtrahere.* Sophronius quoque in Epistola ad Sergium, & Anastasius Sinaita libr. 7. Anagog. Contemplat. & Iohannes Damascenus in libro De hæresib. & Cedrenus, Paradisi plantationem ab Origenistis sublatam, corpus Adamo & Evæ detractam, & serpentis colloquium refutatum criminantur. Sed audiamus ipsum Origenem: *Cuinam quæro, inquit, sensum habenti convenienter videbitur dictum, quod dies prima, & secunda, & tertia, in quibus & vespera nominatur & mane, sine tunc sine Sole, & sine Luna, & sine stellis; prima autem dies sine cælo? Quis vero ita idiotas invenitur, ut putet velut hominem quandam agricolam Deum plantasse arbores in Paradiso, in Eden contra Orientem, & arbores vitæ plantasse in eo, id est lignum visibile, & palpabile, ita ut corporalibus dentibus manducant quis ex ea arbores vitam percipiat? & rursus ex alia manducant arbores boni & mali scientiam capiat? Sed & illud quod Deus post meridiem deambulare dicitur in Paradiso, & Adam latere sub*

F *arbores, eque idem nullum arbitror dubitare, quod figurali tropo hæc à Scriptura preferantur, quo per hæc quedam mystica indicentur. Vide item Homil. 1. in Genes. & libr. 4. contr. Celsi.* In eam sententiam traxit Origenem Philo ad allegoriam hæc ipsa itidem flecens in fine libri De opificio sex dierum, & in 1. libr. allegor. Legis. traxit & Papias, & Irenæus, & Pantænus, & Clemens Alexandrinus, quos Paradisi descriptionem ad mysticam expositionem deflexisse narrat Anastasius Sinaita libr. 7. Anagog. Contemplat. eorumque deinde exemplo Gregorium utrumque. Origenem vero secutus est Ambrosius, & Paradisum terrestrum in cælo tertio collocavit, eodem innixus Pauli loco, ex quo opinioni suæ robur addidit Origenes existimavit. Hæc ille quidem in libro De Paradiso, cap. 3. quamvis alibi in 1. cor. 6. Paradisum terrestrum ab eo distinguit, in quem sublatus fuit Paulus. At in Epistola ad Sa-

Orig. Hom. 4. in Iosam.

Epiphanius in Epist. ad Iosam, Hierosol. cap. 3.

Orig. libr. 4. De Iosam. cap. 2.

Par. 1. c. 8

Severian. Orat. de Cosmog. Eulog. apud Phot. Cod. 130.

binum omnia hæc ad allegoriam convertit. Hieronymus autem ante mundi hujus fabricam conditum Paradisum affirmat in Traditionibus Ebraicis in Genes. Quod si conditum hunc ante mundum opinatus est, utique extra mundum fuisse censuit. Moses bar Cepha libr. de Paradiso, medium ipsum terras inter & firmamentum locat; in cuiusque dimissam putat pii latronis animam, quod & de aliorum sanctorum animabus affirmant Severianus, & Eulogius. Quinetiam errorem Origenis paulo ante suam ætatem à Francisco Georgio renovatum scribit Sixtus Senensis libr. 5. Biblioth. Annot. 34, totamque eius loci quæstionem proximis Annotationibus exhaurit.

Alibi tamen Origenes Paradisum Eden, seu terrestrem eundem esse scribit ac Paradisum illum, in quem piorum animæ post obitum dimituntur; quem cum in terris collocaverit, ut supra dixi, illum quoque in terris esse necesse est. Quis autem, inquit Homil. 1. in B. Cantic. digens fuerit redire & esse cum Christo, quique in parvo fidelis inventus constituitur super multa, ille gustabit & capiet voluptatem Domini, perductus ad locum quemdam qui pro huiusmodi ciborum copijs & varietatibus, deliciarum nominatur locus. Propter quod & in Eden positus dicitur, quod delicias indicat.

VIII. Ut Paradisi plantatione mysticum quid notari sinit sibi Adamantius, ita scortearum tunicarum, quibus Adamum post noxam Deus induit, texturæ corpus ipsum terrenum & mortale significari somniavit, quo Adami anima illigata est, cum antea immortalis esset & incorporalis; alioqui ridiculum fore Deum asserere, sic tamquam corjarium & futorem, animantes glubisse, & detractas pelles consuisse. Hunc refellunt errorem Irenæus, & Tertullianus; iam enim ante Origenis ætatem inoleverat. Refellit quoque & in C. Cassiano quodam damnat Clemens Alexandrinus, ut monuit me Paulus Pellissonus, in quo plusne ingenij amoenitatem an præstantiam doctrinæ laudem nescio. Refellunt & Iustinus, seu quisquis auctor est Quæstionum ad Orthodoxos, & Auctor Dialogorum qui Casario Gregorij Nazianzeni fratri tribuuntur, & Gregorius Nyssenus, & Chryostomus, & Anastasius Sinaita, & Rupertus. Eundem exprobrant Origeni Methodius, Epiphanius, Hieronymus, Sophronius, Stephanus Gobarus Tritheita, Iohannes Damascenus, Glycas, Cedrenus, & Nicetas.

Irenæus lib. 1. cap. 1. Tert. adv. Praximum. c. 24. & libr. De isurr. carn. c. 7. Clem. Alex. Strom. 1. 3. Iustim. 90. 49. Cef. Dial. 3. Inter. 129. Grg. Nyss. orat. cat. cap. 8. Chryf. Hom. 15. in 3 Gen. Aug. S. Sin. Contempl. anagog. in Hexaim. libr. 11. Rupert. lib. 3. cap. 27. in 3. Gen. Meth. apud Epiph. Hær. 64. apud Phot. Cod. 130. Epiph. Hær. 64. in E. Hierof. c. 1. Hier. Epiph. 61. ad Pâm. cap. 3. Sophron. in Epiph. ad Serp. Gobar. apud Phot. Cod. 132. Ioh. Dam. de Hærif. Gyc. part. 1. & 4. Anon. Nicet. Thef. orih. fid. lib. 4. hær. 31. Epiphani. Epiph. ad Ioh. Hierof. cap. 4.

In varios profecto sensus tractus est iste Scripturæ locus: Methodius vestes scortearum, non quidem mortale corpus esse dixit, sed corporis antea immortalis, deinde vero mortalis effecti dissolutionem significare. Gregorius Nazianzenus corporis nuditate exprimit immortale prius & nullis obnoxium morbis Adami corpus; vestibus vero, mortalitatem, gravitatem, ac infirmitatem, quæ corpus illud invaserunt. Nonnulli vero, quos refellit Theodoretus quæst. 39. in Genesim, scortearum tunice esse dixerunt arborum cortices, quæ sunt velut arborum pelles & indumenta.

His suffragatoribus errorem suum excusaret Origenes, si eius esset manifestus. At quanta fuerit ipsius in hac quæstione fluctuatio ex sequenti loco patet, quem Catenæ uno sensu Origeni tribuunt. Is ergo in Gen. 3. 21. postquam ineptum esse dixit Deum fingere detractas animalium pelles consuentem, subdit: *αὐτὸς τὸ σκευάζοντα τὸ ἔτος ἀποποιεῖ, λέγει τις δὲ ἀποποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀλλοτρίον ἢ τὰ σάρκατα, πικρὸν μὲν, ἢ εἰς συντάξιν ἐπιστάσει δυνάμει, ἢ ἰσχυρῶς, εἰς ἀλλοτρίον, εἰ δὲ οἱ δὲ ἀποποιεῖται τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀλλοτρίον, πῶς αὐτὸς σκευάζει τὸν ἄνθρωπον; τὸ τοῦτο ὅτι ἐν τῷ ἔθει μὲν, ἢ σαρξὶ ἐν τῷ σαρκοῦ μου.* Rursum vero si quis rem adeo absurdam fugiens dixerit scortearum tunice non alias esse quam corpora, probabile erit id quidem, & ad assensum trahere valens; non clarum tamen, quale esse debet quod verum est. Nam si tunica scortee carnes & ossa sunt, quomodo antea dicit Adam: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea?* Addit præterea nonnullos his circumseptos angustijs existimasse scortearum tunice esse moriendi necessitatem Adamo & Evæ post peccatum impositam: quod ipsum difficultate non carere censet. Clarius in orthodoxam videtur concedere sententiam Homil. 6. in Gen. cum ait: *Velim conferre illa infelicia indumenta, quibus primus homo, cum peccasset, indutus est, cum his sanctis & fidelibus indumentis.* Et quidem illa dicitur Deus fecisse: *Fecit enim, inquit, Deus tuniceas pelliceas, & induit Adam & mulierem ejus.* Iste ergo tunica de pellibus erant ex animalibus sancta: *ta-* F

De orthodoxa fide, qui Origeni vulgo tribuitur, ipsum inducit veram & in Ecclesia receptam opinionem de tunicis illis scortearum, adversus Marinum Bardesianistam propugnentem. IX. Inter criminationes quas adversus Origenem collegit Epiphanius Hær. 64. cap. 4. & in Epistola ad Iohannem Hierosolym. una hæc est: *Inter multa etiam illud ausus est dicere, perdidisse imaginem Dei Adam: quod & Hieronymus repetit in Epistol. 61. ad Pammach. cap. 3. Quasi Adamum voluerit in poenam peccati, non gravi duntaxat corpore, sic tamquam*